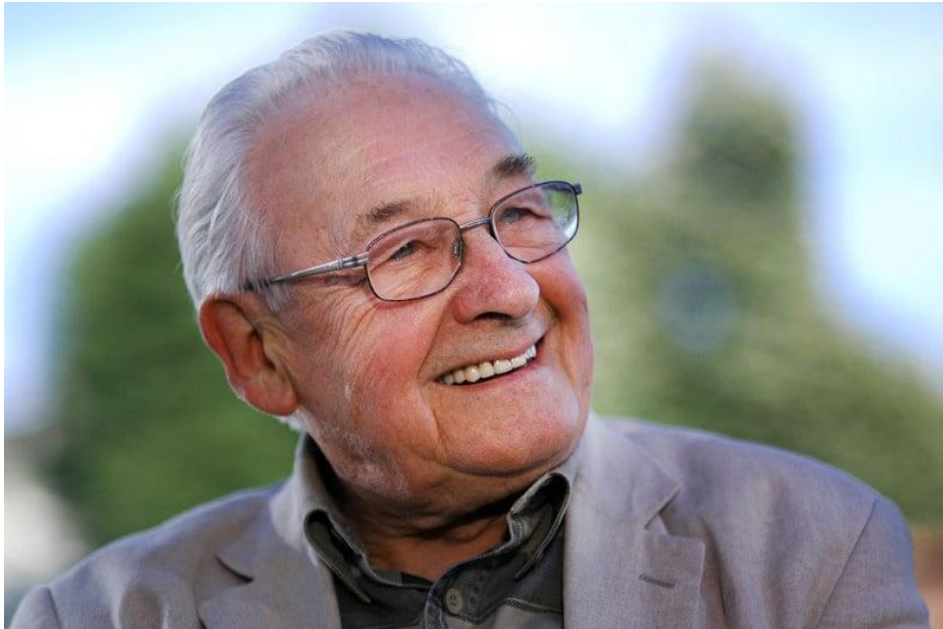

PATRONI ROKU 2026

ANDRZEJ WAJDA (1926-2016)

- reżyser filmowy i teatralny, scenarzysta i scenograf
- jeden z najwybitniejszych twórców w historii światowego kina
- jego filmy weszły do kanonu arcydzieł światowego kina
- artysta zajmujący się też reżyserią teatralną
- syn Jakuba Wajdy, zamordowanego przez NKWD w Charkowie oficera Wojska Polskiego
- student krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych, absolwent łódzkiej Szkoły Filmowej
- prezes Stowarzyszenia Filmowców Polskich
- zdobywca Oscara w 2000 roku za całokształt twórczości
- autor filmów światowego kina: *Kanał, Popioły, Wesele, Ziemia obiecana, Człowiek z marmuru, Człowiek z żelaza, Korczak, Pan Tadeusz, Katyń, Zemsta, Popiół i diament, Pokolenie, Las katyński*
- fundator Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej „Manggha” w Krakowie

JERZY GIEDROYC (1906-2000)

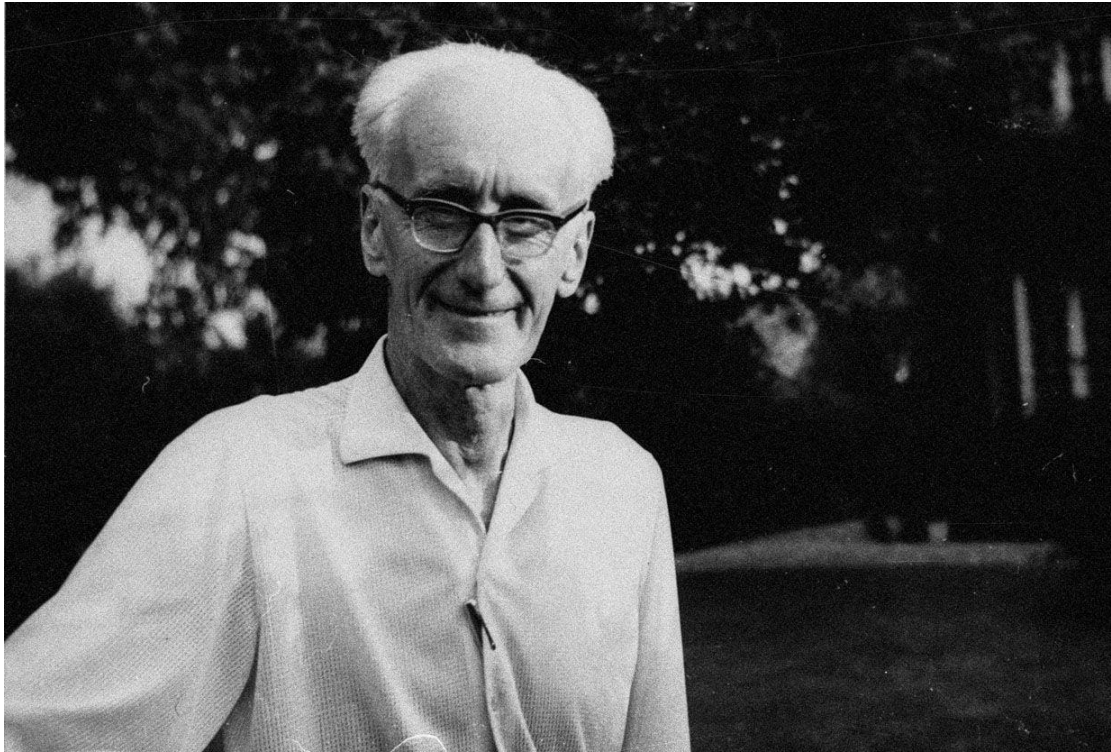
- redaktor, wydawca, twórca miesięcznika „Kultura”
- w czasie II wojny światowej wyemigrował, brał udział w walkach
- całe swoje życie poświęcił sprawie niepodległości Polski – Polski tolerancyjnej i nowoczesnej, ale też szanującej własne tradycje narodowe, dzięki jego pracy mimo cenzury w PRL mogła się rozwijać niezależna polska kultura
- założyciel wydawnictwa „Instytut Literacki” w Rzymie, które było ważnym ośrodkiem życia intelektualnego i kulturalnego Polonii, w ramach którego wydawał „Kulturę”
- założyciel pierwszego numeru paryskiej „Kultury” (20.06.1947) - jednego z najważniejszych czasopism polskiej emigracji. Propagował koncepcję „Polski w Europie”, podkreślając znaczenie współpracy z sąsiadami, w tym z wolnymi Ukrainą, Litwą i Białorusią, co było czynnikiem sprzyjającym niepodległości Rzeczypospolitej

BŁOGOSŁAWIONA MATKA ELŻBIETA RÓŻA CZACKA (1876-1961)

- prekursorka polskiej tyflogologii - nauki o niewidomych
- jako młoda kobieta straciła wzrok
- została niewidomą Matką niewidomych
- była założycielką Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Służebnic Krzyża, powołanych do służby osobom ociemniałym
- w 1910 r. z własnych funduszy założyła schronisko dla niewidomych w Warszawie, przekształcone następnie w Towarzystwo Opieki nad Ociemniałymi. Dzięki tej instytucji powstały szkoła powszechna, ochronka, biblioteka i dom opieki dla starszych ociemniałych kobiet
- w podwarszawskich Laskach stworzyła ośrodek pomocy dla niewidomych dzieci z ubogich rodzin, gdzie zdobywały wykształcenie, uczyły się zawodu i pracy
- w 1939 roku w czasie bombardowania straciła oko, potem przeszła udar mózgu, a na końcu swojego życia została sparaliżowana
- beatyfikowana w 2021r.

JÓZEF CZAPSKI (1896-1993)

- wybitny malarz, znakomity pisarz

- jeden z czołowych przedstawicieli środowiska kapistów, które odegrało kluczową rolę w polskiej sztuce dwudziestolecia międzywojennego. Malował portrety, wnętrza, pejzaże, widoki miejskie, kwiaty, martwe natury, sceny z przedstawień teatralnych, w których najważniejszą rolę odgrywał kolor i światło

-jako uczestnik wojny polsko-bolszewickiej został odznaczony Orderem Virtuti Militari

- we wrześniu 1939 roku trafił do niewoli Armii Czerwonej, był świadkiem zbrodni katyńskiej a po uwolnieniu oficerem armii gen. Władysława Andersa. Podjął się misji zbadania losów innych oficerów, którzy jak się okazało zostali zamordowani w Katyniu

-w swojej książce „Na nieludzkiej ziemi” przedstawił wstrząsający obraz Związku Sowieckiego w czasie II wojny światowej

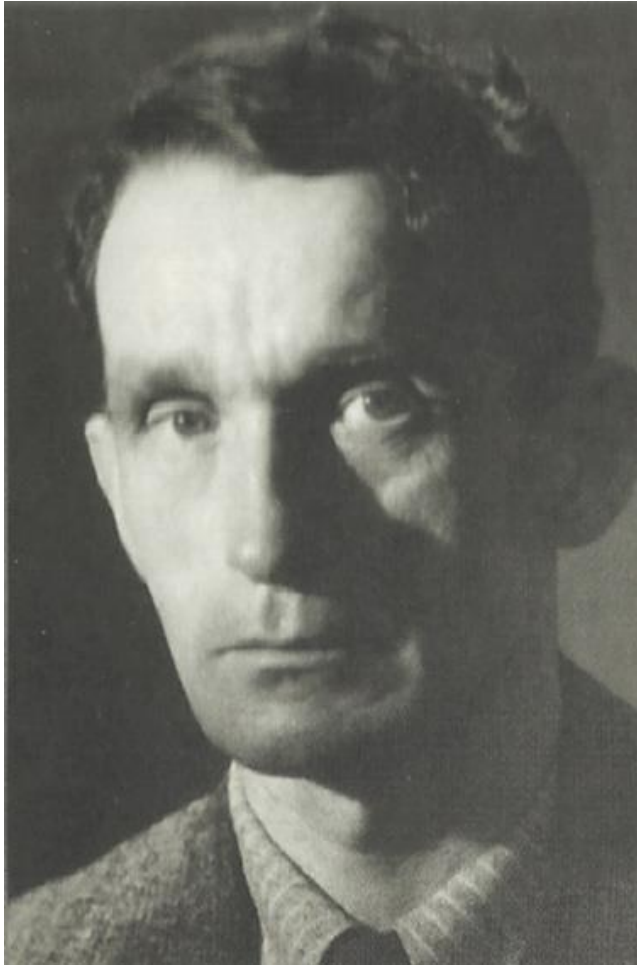
- po wojnie, jako emigrant, współtworzył paryską „Kulturę” z Jerzym Giedroyciem

IGNACY DASZYŃSKI (1866-1936)

- pierwszy premier, marszałek Sejmu w II RP, działacz polityczny, współtwórca odrodzonego państwa polskiego w 1918 roku
- przez 50 lat był zaangażowany w działalność publiczną na rzecz obrony praw jednostki, o polskie interesy – najpierw na forum parlamentu monarchii austro-węgierskiej, a po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r. w Sejmie II RP
- współtwórca i przywódca Polskiej Partii Socjalno-Demokratycznej Galicji i Śląska Cieszyńskiego, która walczyła o poprawę losu robotników i odrodzenie niepodległej Polski
- przyczynił się do możliwości legalnego działania organizacji strzeleckich Józefa Piłsudskiego i ich rozwijania na terenie zaboru austriackiego, czego rezultatem było powstanie w sierpniu 1914 r., Legionów Polskich
- w okresie wojny polsko-bolszewickiej - wicepremier Rządu Obrony Narodowej. To dzięki Daszyńskiemu w konstytucji z dnia 17 marca 1921 roku znalazły się prawo do ubezpieczenia społecznego oraz zakaz pracy dzieci
- marszałek Sejmu w latach 1928–1930 - przeciwnik imperializmu rosyjskiego i bolszewickiego, obrońca praw mniejszości etnicznych i narodowościowych, walczył o prawa pracowników, orędownik edukacji obywatelskiej

SERGIUSZ PIASECKI (1901-1964)

- pisarz, oficer wywiadu, żołnierz Armii Krajowej
- syn zrusyfikowanego polskiego szlachcica i Białorusinki
- w okresie rewolucji październikowej śmierć przyjaciół i okrucieństwa bolszewików trwale zaszczerpiły w nim antykomunizm i radykalną krytykę Rosji
- walczył w wojnie polsko-bolszewickiej, między innymi w obronie Warszawy
- w 1922 roku został agentem polskiego wywiadu. Działał pod przykrywką przemytnika na terenie rosyjskim i werbował agentów spośród sowieckich oficerów, uczestniczył w działaniach band przemytników i awanturach między nimi, za co wkrótce został aresztowany
- karę odbywał w jednym z zakładów karnych o zastrzonym rygorze – na Świętym Krzyżu, gdzie przeszedł przemianę duchową i zaczął pisać
- popularność książki „Kochanek Wielkiej Niedźwiedzicy sprawiła, że został ułaskawiony przez prezydenta Ignacego Mościckiego na prośbę pisarzy i ludzi kultury
- w czasie II wojny światowej żołnierz Armii Krajowej
- poszukiwany przez NKWD został ewakuowany z konwojem UNRRA z kraju, zamieszkał w Wielkiej Brytanii, pisał kolejne książki
- w powieściach przedstawiał polską tożsamość zbudowaną wokół umiłowania wolności, wiary w Boga, honoru i solidarności

JÓZEF MAKSYMILIAN OSSOLIŃSKI

(1748-1826)

- bibliofil, bibliotekarz, powieściopisarz, badacz literatury
- swoje życie poświęcił kulturze i nauce
- przez całe życie tworzył prywatną bibliotekę, w której gromadził przede wszystkim piśmiennictwo polskie i Polski dotyczące
- prefekt biblioteki nadwornej w Wiedniu, na dworze wiedeńskim skutecznie zabiegał o ustanowienie katedry języka i literatury polskiej na Uniwersytecie Lwowskim
- przedłożył cesarzowi Austrii *Ustanowienie familijne Biblioteki Publicznej pod imieniem Ossolińskich we Lwowie* – opracowany przez siebie statut nowej instytucji, na siedzibę której wybrał Lwów
- twórca i fundator Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, jednej z najważniejszych instytucji nauki i kultury
- zgromadził ogromne zbiory książek, druków i innych tekstów kultury
- przekazał narodowi polskiemu własne zbiory biblioteczne i muzealne
- poszerzył zasoby Ossolineum o kolekcję sztuki Henryka Ludwika Lubomirskiego i przy bibliotece powstało Muzeum Książąt Lubomirskich
- mimo wymuszonego przez sowiecką okupację przeniesienia instytucji i dzieł do Wrocławia Zakład Narodowy im. Ossolińskich wraz z Muzeum nadal się rozwija i pomnaża zbiory

STANISŁAW STASZIC (1755-1826)

- działacz oświeceniowy, publicysta i reformator , filozof, tłumacz
- przyrodnik: geograf i geolog, ksiądz katolicki, członek Izby Edukacyjnej Księstwa Warszawskiego, minister stanu Księstwa Warszawskiego, minister stanu Królestwa Polskiego
- jako pierwszy znany Polak zajął się naukowym badaniem Tatr
- otrzymał zaszczytny tytuł ojca geologii polskiej
- w testamencie księgozbiór i rękopisy przekazał bibliotece Towarzystwa Przyjaciół Nauk
- zajmował się z sukcesem tworzeniem sieci szkół elementarnych, obroną funduszków edukacyjnych i powołaniem do życia Szkoły Lekarskiej w Warszawie
- włączył się w organizację Szkoły Akademiczno-Górnictwej w Kielcach, Uniwersytetu Warszawskiego, Szkoły Inżynierii Cywilnej Dróg i Mostów
- szczególną opieką otoczył górnictwo i hutnictwo
- chłopom przekazał ziemię w dziedziczne użytkowanie, zwolnił ich od pańszczyzny
- w testamencie cały swój majątek przekazał na cele społeczne, dobroczynne i charytatywne, chcąc „być narodowi użytecznym”

MIECZYŚLAW FOGG (1901-1990)

- gwiazda polskiej estrady XX wieku Jego charakterystyczny głos i niezapomniane piosenki towarzyszyły Polakom w czasach pokoju i wojny. Śpiewał w kawiarniach, na scenach koncertowych i w okopach Powstania Warszawskiego
- ustanowił przedwojenny rekord sprzedaży płyt. Album „To ostatnia niedziela” rozszedł się w ponad 100 tysiącach egzemplarzy
- grał również w filmach
- harcerz, jako 18-letni ochotnik walczył w wojnie polsko-bolszewickiej 1920 roku
- był członkiem AK, starszym strzelcem I Batalionu Szturmowego „Odwet”
- w czasie niemieckiej okupacji pomagał w ratowaniu Żydów, otrzymał Medal Sprawiedliwego wśród Narodów Świata
- w ruinach domu prowadził kawiarnię artystyczną – Café Fogg. Polskie Radio transmitowało z niej pierwszy po wojnie „Podwieczorek przy mikrofonie”
- zasłużony dla promocji kultury polskiej na całym świecie, a także jego patriotyzmu i postawy, jaką prezentował w czasie wojny polsko-bolszewickiej, niemieckiej okupacji z okresu II wojny światowej i Powstania Warszawskiego

<https://www.senat.gov.pl/aktualnoscilista/art,16866,patroni-roku-2026.html>

<https://nck.pl/aktualnosci/patroni-roku-2026>

<https://glos.pl/daszynski-staszic-fogg-sejm-wybral-patronow-2026-roku-wczesniej-patronow-wskazal-senat-to-m-in-wajda-i-giedroyc>